

OHJEITA KYPSYYSNÄYTTEEN KIRJOITTAMISEEN

<http://www.uta.fi/opiskelu/opinnot/valmistuminen/kypsyysnayte.html>

Kypsyysnäyte kirjoitetaan vain kandidaatin tutkintoa varten seminaarin yhteydessä. YKY:ssä maisteritutkinnon kypsyysnäytteeksi hyväksytään pro gradu –tutkielman tiivistelmä.

Kirjoita aiheesta esseetyyppinen kirjoitus. Ohjepituus on noin yksi konseptiarkki joka riville kirjoitettuna.

Muistettavaa:

- Kirjoituksen lukijaksi on ajateltava henkilö, joka tuntee tieteenalan yleistä ajattelutapaa mutta joka ei ole perehtynyt käsiteltävään asiaan. Kirjoittaja ei siis saa edellyttää, että lukija on tutustunut hänen tutkielmaansa, vaan kirjoituksen pitää olla luettavissa ja ymmärrettävissä itsenäisenä työnä.
- Kirjoituksen on oltava rakenteeltaan jäsentynyt, kiinteä kokonaisuus. Otsikko on merkittävä näkyviin. Otsikon ja sisällön tulee vastata toisiaan. Kirjoituksessa on oltava asiaan vievä johdanto ja käsittelyn kiinteä lopetus. Kappalejako on osoitettava selvästi, samoin asian kehittelyn johdonmukaisuus kappaleesta toiseen.
- Tyylin pitää olla asiatyylillä, ei esimerkiksi pakinointia. Sananvalinnassa pitää pyrkiä luontevuuteen, tiivyyteen ja täsmällisyyteen.
- Virkkeiden ja lauseiden keskinäiset suhteet on osoitettava selvästi. Virkerakenteen pitää olla ehjä ja luontevan vaihteleva. Pahoja viittausvirheitä ei saa esiintyä. Sanajärjestyksen pitää olla yksiselitteinen ja sopusoinnussa esitetyn informaation rakenteen kanssa. Välimerkkien käytön ja oikeinkirjoituksen perusasiat on hallittava.
- Käsi-alan on oltava yksiselitteisen selvää. Lukijalle ei saa esimerkiksi jäädä epäselväksi, kirjoitetaanko sanat yhteen vai erilleen tai käytetäänkö isoa vai pientä alkukirjainta.

http://www15.uta.fi/kielikeskus/kielet/suomi/LAAKEA_Kypsyysnaytekriteerit.pdf

Mitä kielentarkastaja on korjannut kypsyyskokeissa?

- Viittaussuhde väärä/epämääräinen.
 - o *Alle kouluikäisten lasten kerrontataidot ennustavat heidän koulumenestystään.* Subjektina on *kerrontataidot*, minkä vuoksi se hahmottuu *heidän*-sanana pääsanaksi. Korjaus: esim. *Kerrontataidot ennustavat alle kouluikäisten lasten koulumenestystä.*
- Numeroiden väliin pitempi viiva 3–4-vuotiaat lapset
- Sanajärjestys:
 - o *Jos sisäkorva istutteen saaneella lapsella on ollut ennen laitetta jokin viestintäkeino, voi hän kehittää sen avulla myös puhutun kielen taitoja.* Korjaus: *...,hän voi kehittää...*
- Kankea ilmaus/turha postpositio:

- *Tutkimus on hyödyllistä kielellisistä vaikeuksista kärsivien lasten kohdalla.*
Korjaus: *On hyödyllistä tutkia kielellisistä vaikeuksista kärsiviä lapsia.*
- *Mikä – joka –sivulauseet: Mikä-pronominin viittaa koko lauseeseen, joka viittaa sitä edeltävään sanaan.*
- *Jolloin-sivulause*
 - *Agrammaattista ilmaisua kuvataan usein 'sähkösanomatyyliseksi', jolloin ilmaisusta voi puuttua esimerkiksi verbejä.* Korjaus: esim.: ..., mikä ilmenee siten, että ilmaisusta voi puuttua. Selitys: tieteellisessä tekstissä on tärkeää, että asioiden väliset suhteet sanotaan tarkasti, vaikka se tarkoittaisikin pitempää ilmaisua. *Jolloin* viittaa aikaan (jona aikana, jonka tapahtuessa)
- *Pilkut*
 - Lauseenvastikkeita ei eroteta pilkulla
 - Päälauseiden väliin tulee pilkku, ellei niillä ole yhteistä lauseenjäsentä
 - Kahden samantasoisien, rinnastuskonjunktion yhdistämän sivulauseen välille ei tule pilkkua

TEE PILKKUTESTI OSOITTEESSA

http://www.kotus.fi/ohjeet/kieli- ja nimitestit/kielitestit/pilkkutesti_1

KIELIKUKKASIA KEVÄÄLLÄ 2012

koonnut Anna-Maija Korpjaakko-Huuhka

KAPULAKIELISYYKSIÄ

...erilaisia tekstiskenaarioita, jotka vaihtelivat välittömyyden ja uskottavuuden **suhteen** ? välittömyydeltään ja uskottavuudeltaan

...käännösratkaisuni termien **osalta** eivät...? termien käännösvastineet eivät

...äänioirekyselyn tuloksissa havaittiin selkeää paranemista koeryhmän **osalta**... ?

koeryhmän äänioirekyselyn tulokset olivat parantuneet / koeryhmän äänioireet olivat vähentyneet

...ristiriitoihin minän ja yhteisen **välillä** ? minän ja yhteisen ristiriitoihin

...ero koeryhmän ja kontrolliryhmän **välillä** ? koe- ja kontrolliryhmän ero

...kirjoitettujen viestiensä **kautta** ? kirjoittamallaan viesteillä

Kontrolliryhmän **kohdalla** merkittäviä eroja ei ollut ?

Koeryhmässä eroja ei havaittu / Koeryhmän tulokset eivät olleet muuttuneet

...opiskelijoita, joilla oli äänen **kanssa** ongelmia ? joilla oli ääniongelmia

...arvioitiin asiantuntijan **toimesta** ? asiantuntija arvioi

Aikaisemmissa **lähteissä tehtyjen havaintojen** perusteella ? aikaisempien tutkimustulosten perusteella

...kehys ymmärrykse**lle siitä**, miten...? kehys sen ymmärtämiseksi, miten...

...vuorovaikutustaidoilla **ei ollut havaittavissa suurempaa merkitystä motivaatioon** ?

vuorovaikutustaidot eivät vaikuttaneet suurestikaan motivaatioon / vuorovaikutustaitojen ei havaittu vaikuttavan...

Tutkimuksia ääniterapian **tehokkuudesta hoitokeinona opiskelijoiden äänihäiriöihin**

ryhmäterapien muodossa.... ? Tutkimuksia opiskelijoiden äänihäiriöiden ryhmäterapien tehokkuudesta

GENETIIVIRAKENNE PAIKALLISSIJAN TILALLE

...pisteet affektiiviselle oppimiselle olivat korkeimmat ? affektiivisen oppimisen pisteet
...arvioida me-henkisyyttä suhteessaan ? suhteensa me-henkisyyttä
...variaatio erojen syissä ? erojen syiden variaatio
Opiskelijoilla tulisikin ehkäistä mahdollisuudet saada äänihäiriö ? Tulisikin ehkäistä opiskelijoiden mahdollisuudet saada...
...menetelmän vaikuttavuutta puheeseen lapsilla → menetelmän vaikutusta lasten puheeseen

VIITTAUKSIIN TARKKUUTTA!!

Tekijän ...tuottamaa tietoa pidetään totena, ja muun muassa niitä käytetään....
...tutkia, kuinka Facebook-ystävien tarjoama tieto vaikuttaa heistä tehtyihin arviointeihin.
Pitkittäistutkimuksena toteutettavan tutkimuksen kesto on kaikkiaan kolme vuotta, jonka ensimmäisen vuoden tulokset... ? kolme vuotta, ja sen ensimmäisen vuoden tulokset..
..kahteen ryhmään, jossa toiset eivät saaneet terapiaa

DYNAAMISET VERBIT KÄYTTÖÖN

Tutkimukselle on tarvetta → Tutkimusta tarvitaan
Tutkimukselle on kasvavaa tarvetta → Tutkimusta tarvitaan lisää
Yleistyksiä tuloksista ei pysty tekemään → Tuloksia ei voi yleistää
Puheen luonnollisuudessa oli tapahtunut parantumista → Puheen luonnollisuus oli parantunut
Henkilöille tehtiin arviointi → Henkilöt arvioitiin
...vaikuttaa alentavasti tai nostavasti ? alentaa tai nostaa
...näytteiden välillä oli koeryhmässä tilastollisesti merkittävää eroa ? koeryhmän näytteet erosivat tilastollisesti merkittävästi toisistaan
...onko tutkimus instrumentaaliseen tutkimukseen perustuva ? perustuiko tutkimus instrumentaaliin menetelmiin / oliko kyseessä instrumentaalinen tutkimus

PUHEKIELISYYDET PANNAAN

pätkä, setti, pärjää, laittaa, hankaloittaa yms.

PROSENTTI OMAKSI SANAKSEEN 76% → 76 % (76 % lapsista arvioivat po. arvioi)

SIVULAUSEESEEN SUORA SANAJÄRJESTYS

PÄÄSANAT TÖMÄT MÄÄRITTEET LISÄÄVÄT LUKIJAN TAAKKA

- ryhmään otettiin lievästä änkytyksestä kärsiviä KEITÄ
- suurimmalla osalla KEISTÄ ilmeni
- kontrolliryhmään kuuluvat KETKÄ suoriutuivat
- alkuhaastattelussa 76 % KEISTÄ arvioi äänihäiriönsä vakavaksi
- R2:ssa 71 % KEISTÄ arvioi
- Koska änkytys on yleinen sairaus ja voi olla myös vammauttava MIKÄ, on tärkeää...

SIJOITA SIDOSSANAT PAIKOILLEEN ja, sillä, että, mutta, koska jne.

...katsojalle jää vähemmän vihjeitä tulkita, X nekin vähäiset vihjeet ovat kovan kontrollin alla.

...henkilötietoja ei ollut tarkoituksenmukaisesti manipuloitu, X esimerkki-profiilit olivat varsin tavallisia, neutraaleja.

Näin ollen näin ollen

Merja Karjalainen

Näin ollen on rakenne, jonka käyttö kirjoitetuissa teksteissä on selvästi yleistynyt. Erityisen suosittu se on laki-, tutkimus- ja raporttiteksteissä, mutta myös mielipidetekstit, käyttöohjeet ja tietotekstit vetävät sitä puoleensa. Joillekin kirjoittajille tämän rakenteen käytöstä on tullut lähes maneeriksi: yhdestä lyhyehköstä tekstistä voi löytää jopa kymmeniä *näin ollen* -kiteymiä, vaikka muitakin ilmaisutapoja olisi tarjolla.

Kirjoittajat suosivat *näin ollen* -yhtymää selvästikin silloin, kun he pyrkivät tuomaan esille omaa asiantuntijuuttaan tai painoarvoaan. *Näin ollen* -rakenteen yksioikoinen käyttö vie kuitenkin tilaa täsmällisemmältä ja raikkaammalta ilmaisulta ja saa aikaan paperinmakuista tyyliä.

Näin ollen on sanaliitto, jossa verbinä on toisen infinitiivin eli *e*-infinitiivin instruktiivi. Terho Itkosen ja Sari Maamiehen Uudessa kielioppaassa (2007) todetaan toisen infinitiivin instruktiivin käytöstä, että verbimuoto on eräänlainen kevyt predikaatin tekemisen saattelija. Se osoittaa tavallisesti predikaatin tekemisen tapaa, ja sen tekijällä on sama tarkoite kuin lauseen subjektilla. Ohjetta vastaavassa käytössä verbimuoto on esimerkiksi lauseessa *Palasimme kotiin kävellen*.

Uudessa kielioppaassa mainitaan myös, että on sellaisiakin vakiintuneita sanontoja, joissa toisen infinitiivin instruktiivi on ikään kuin irtaantunut sille tyypillisistä lauseasemista. Tällaisia ovat esimerkiksi *alkaen*, *lähtien* ja *lukien* -rakenteet. Teos huomauttaa myös paperinmakuisten *johtuen*, *riippuen*, *liittyen* ja *perustuen* -muotojen käytöstä, esimerkiksi *Opetusmäärärahojen osuus pieneni taloudellisesta tilanteesta johtuen*. Lisäksi oppaassa mainitaan omana kohtanaan räikeästä, mutta tavallisesta ruotsinmukaisuudesta *koskien*-muodon viljelyssä, esimerkiksi *Pitkä keskustelu käytiin koskien tili- ja vastuuvapauden myöntämistä*.

Näin ollen -rakenteen infinitiivi ei saattele pääverbin tekemistä, vaan muodon käyttö muistuttaa lauseasemista irtaantuneita sanontoja. Kirjoitetuissa teksteissä rakennetta käytetään kolmessa eri paikassa: virkettä aloittavassa, virkkeensisäisessä ja kappaletta aloittavassa. Näistä kaksi ensimmäistä käyttötapaa ovat hyvin tavallisia ja kolmas puolestaan on selvästi harvinaisempi.

***Näin ollen* virkkeen alussa**

Kun kirjoittaja sijoittaa *näin ollen* -rakenteen virkkeen alkuun, hän viittaa sillä koko edellisen virkkeen asiasisältöön:

*Asuntojen hinnat nousevat tällä hetkellä nopeammin kuin rakentamisen kustannukset. **Näin ollen** alan kilpailu ei toimi.*

Jos kirjoittaja haluaa välttää kuivakasta *näin ollen* -kiteymää, hän voi ilmaista rakenteen luoman merkityskytköksen myös muilla tavoilla:

*Asuntojen hinnat nousevat tällä hetkellä nopeammin kuin rakentamisen kustannukset. **Näin/Siispä/Niinpä / Tämän vuoksi** alan kilpailu ei toimi.*

Mahdollista on käyttää myös päälauseetta ja sivulauseetta ja ilmaista lauseidenvälinen merkityssuhde sopivan konjunktion, adverbien tai p-position rakenteen avulla:

***Koska** asuntojen hinnat nousevat tällä hetkellä nopeammin kuin rakentamisen kustannukset, alan kilpailu ei toimi.*

*Asuntojen hinnat nousevat tällä hetkellä nopeammin kuin rakentamisen kustannukset, **joten** alan kilpailu ei toimi.*

*Asuntojen hinnat nousevat tällä hetkellä nopeammin kuin rakentamisen kustannukset, **minkä vuoksi** alan kilpailu ei toimi.*

Näin ollen virkkeen sisällä

Virkkeensisäinen *näin ollen* voi sijaita joko virkettä alkavassa lauseessa tai kauempana virkkeessä. Virkkeen alkupuolella sijaitsevat *näin ollen* -rakenteet viittaavat tekstin edelliseen virkkeeseen:

*Tarjouspyyntöasiakirjoista ei **näin ollen** ole tosiasiallisesti ilmennyt tarjousten hinnoitteluperusteena käytetyn päivälmauksen täsmällistä kestoa tunneissa mitattuna eikä palvelun sisällön määritelmä ole muutoinkaan ollut yksiselitteinen.*

Monet partikkelit ja adverbit ovat käyttökelpoisia virkkeen alkupuolella olevan *näin ollen* -rakenteen korvaamiseen. Valinnan varaa siis on. Edelliseen virkkeeseen kävisivät kiteymän sijalle ainakin sanat *siis* ja *siten*:

*Tarjouspyyntöasiakirjoista ei **siis/siten** ole tosiasiallisesti ilmennyt tarjousten hinnoitteluperusteena käytetyn päivälmauksen täsmällistä kestoa tunneissa mitattuna eikä palvelun sisällön määritelmä ole muutoinkaan ollut yksiselitteinen.*

Seuraavassa esimerkissä *näin ollen* sijaitsee virkkeen kolmannen lauseen alussa:

*Tämä saattaa johtua siitä, että kyseisinä ikävuosina ihmiset imevät tietoa kuin sienet ja **näin ollen** heillä on tuoreessa muistissa laman aiheuttamat, silloisten lainojen takaajien ongelmat.*

Esimerkkivirke alkaa päälauseella, jonka *johtua*-verbi vaatii jälkeensä maininnan ilmiöön liittyvistä tekijöistä. Kirjoittaja perustelee johtumista ensin *että*-konjunktioilla alkavassa sivulauseessa: ihmisten tieto karttuu tietyssä ikävaiheessa. Sen jälkeen hän osoittaa seuraavan lauseen merkityssuhteen edelliseen lauseeseen *näin ollen* -kiteymällä: tiedon karttumisesta tietyssä ikävaiheessa seuraa se, että juuri tuolloin koetut asiat jäävät ihmisille hyvin mieleen. *Näin ollen* -rakenteen sijasta kirjoittaja olisi voinut mainiosti käyttää *joten*-adverbia, joka ilmaisee napakasti ja selkeästi lauseiden välisen merkityssuhteen:

*Tämä saattaa johtua siitä, että kyseisinä ikävuosina ihmiset imevät tietoa kuin sienet, **joten** heillä on tuoreessa muistissa laman aiheuttamat, silloisten lainojen takaajien ongelmat.*

Jos kirjoittaja olisi halunnut purkaa pitkän virkkeen, hän olisi voinut ilmaista saman asian myös kahtena eri virkkeenä:

*Tämä saattaa johtua siitä, että kyseisinä ikävuosina ihmiset imevät tietoa kuin sienet. **Näin / Sen vuoksi** heillä on tuoreessa muistissa laman aiheuttamat, silloisten lainojen takaajien ongelmat.*

Näin ollen kappaleen alussa

Toisinaan kirjoittaja aloittaa uuden kappaleen *näin ollen* -rakenteella. Kappale on kuitenkin aina niin itsenäinen merkitysyksikkö, ettei rakenteen sijoittaminen sen alkuun ole hyvä valinta. Lukijahan joutuu palaamaan tekstissä kappalerajan yli, jotta *näin*-sanana viittaus toimisi. Uutta kappaletta aloittava *näin ollen* on seuraavassa esimerkissä:

Näin ollen kaikki teologian kandidaatin tutkintoon sisältyvät perusopinnot ovat jo valmiina monimuotoistetussa muodossa ja tarjolla avoimen yliopiston yleisen teologian perus- ja aineopintojen opiskelijoille - -

Korjauksena toimii kappalerajan muutos tai viittauksena olevan informaation lyhyt kertaus.

Täytyykö *näin ollen* näin ollen romuttaa?

Näin ollen on kiteymä, joka jää helposti kirjoittajan tyyliin silloin, kun hän tavoittelee asiantuntijan otetta tekstissä. Kirjakielessä on toki muitakin vastaavia kiteymiä, joten rakennetta ei voi pitää norminvastaisena ja vain siksi varottavana. Kirjoittajan on kuitenkin hyvä muistaa, että *näin ollen* aiheuttaa tekstiin helposti toistoa ja paperinmakuisuutta. Sen vuoksi kannattaa käyttää vaihtelevasti erilaisia ilmaisutapoja niissä paikoissa, joissa tarvitaan tämän rakenteen tarjoamaa kytköstä edellisen lauseen tai tekstin osaan.

(Kirjoittaja on filosofian tohtori ja Oulun yliopiston suomen kielen yliopistonlehtori
Esimerkkivirkkeet on otettu verkkoteksteistä.)

päivitys 2.3.2016 AMKH